

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1997

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

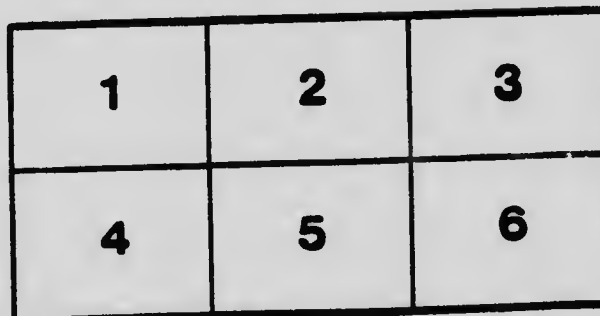
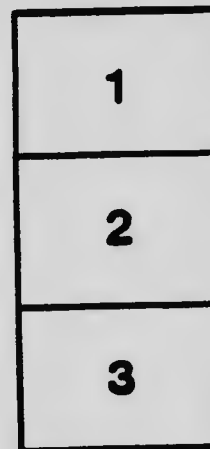
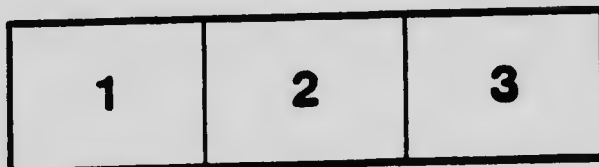
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche sheet contains the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

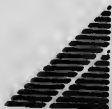
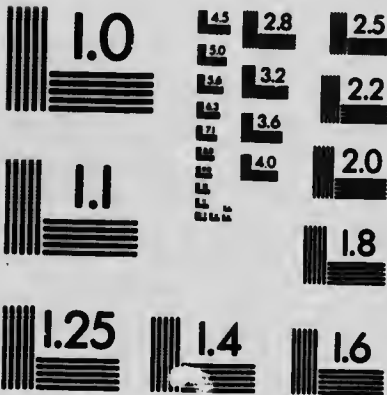
Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaît sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482-0300 - F. one
(716) 288-5989 - Fax

Рік 1918.

Число 15.

Вібіотека „Канадйского Фармера“.

I.

**Як закладати читальні
і вести бібліотеки.**

II.

**ЯК ПОВСТАЛО
ПИСЬМО.**

Ціна 10 цт.

Накладом »Канадйського Фармера«.

852 Мейн стр.

Вінніпер, Манітоба.

КНИЖКИ ПРО ТЕПЕРІШНУ ВЕЛИКУ СВІТОВУ ВІЙНУ

І КНИЖКИ ПРО ВІЙНИ З ЧАСІВ ДАВНІЙШИХ
ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА. - Г. Ф. СЕМЕШКО.
»В ЧАСИ ВІЙНИ«

(Хроїна з життя засланих на Сибірі в часі сеї страшної війни).
Книжка видана накладом Української Федерації Соціалістичної
Партії в Америці, містить 96 сторін друку, ілюстрована много
малюнками. — Ціна..... 40ц
Велика Революція на Острові Питнейри. — Ціна..... 10ц
Як Болгари здо-ли собі свободу. — Ціна. 15ц
Провидіє Боже все Чуває. — Інтересне оповіданє з часів На-
полеонської війни сто літ тому назад. — Ціна 25ц

НОВІ КНИЖКИ.

З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКИХ ВОЄН

РОСИЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Збірка начерків із життя теперішнього війська і життя козаків;
кровоавих боїв вивішних днів і днів мирування.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ

Причини і початки революції в Росії; арошлована міністрів;
як бувший цар Николай Романов зрезигнував і як выпускали
людей з вязниць. — Не пожалуйте 50 ц., а ми вишдемо вам сю
величезну книжку на 160 сторін з много образками.

З РОКІВ ВІЙНИ.

Сатиричні Ілюстрації з Европийської Війни. — Оповіданя,
Відомости і Інформації про Український Іларід, про старий
край і Америку. — 150 образків. — Ціна..... 30ц

АТЛЯСИ І МАПИ В АНГЛІЙСЬКИМ МОВІ.

Воєнні мапи Европи з королями і з статистикою війська... 25ц
Найновіший Атлас, обивмає мапи цілого світа, гарно опра-
цований. — Ціна 50ц
Великий Ілюстрований Атлас, кождому потрібний під ним же
пору. — Ціна 100ц
Кишеневий Атлас Цілого Світа. — Ціна..... 25ц
Кишеневі мапи всіх стейтів і територій Злучених Держав. —
Кождий стейт на окремій картці. При замовленю треба подати
якого стейту мапу вам вислати. — Ціна одної мапи..... 25ц

НОВІ КНИЖКИ

Як Чоловік Зійшов на Пана. — Інтересне оповіданє В. Буден-
ковського. — Ціна..... 50ц
Перли Шуми та Вигади. — Зложив Л. Лопатиський... \$1.00
Оповіданя. — О. Стероженко..... 15ц
Оповіданя. — П. Кузіш..... 15ц

NATIONAL LIBRARY
CANADA
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

MEMORANDUM

**Як закладати читальні
і вести бібліотеки.**

HS2046

U5

T72

1913

Ніхто не може заперечити, що з найперших причин неволі економічної і політичної нашого народу лежить в його темноті і непорядности в життю з культурнішим народами. Нині, в часах рачкового поступу в культурних змаганнях всіх націй світа наш варід числить 50 процент неграмотних сліпців, для яких світ донками забитий, до яких ніяка вчужка, ніяка наука ні порада не має приступу.

Тому клич боротьби з темнотою, що окутала наш варід, чуємо тепер від кожного свідомого ваги справи громадянина. Сей клич підійє вже перед пів столітєм наш безсмертний Тарас, закликаючи земляків до просвіти. Сей клич ще святийший повинен бути нам в теперішню хвилю і довести нас до рішучих заходів, щоби знищити неграмотність і темноту серед нас нашого народу.

Щоби осягнути сю ціль, до сего ведуть дві дороги: 1) просвіта подавана дітям в школі і 2) просвіта подавана старшим при помочі читальень і бібліотек.

Цілю отсих стрічок має подати декілька рад і вказівок, як забрати ся до заложення читальні в якійсь місцевості, в якій спосіб її заложити і як її вести.

В кожній місцевості, де поселлю ся яке-такє число Українців, найде ся поміж ними декілька свідоміших, освічених одиниць, яким дорогою є справа просвітлого піднесення нашого люду. Отсі одиниці, за пошхом чи одного з поміж себе, чи то по розумію ся декількох, повинні передовсім старати ся підготувити свою громаду на основанє читальні.

В тій цілі найважнішою річню є: **ясно поставити ціль заснованя читальні**. Загал муєть знати, що личи просвіта і наука, а нічо инше спонукує передових люд і громади до заснованя читальні: що читальня має служити загалом гро

мади, а не одній якійсь партії, та що в слід за тим читальня стремить до того, щоб при собі згуртувати усіх, а не лишні членів якоїсь партії.

Рівнобіжно з підготовлюванем громади належить завчасу винайти в громаді одиницю — **чоловіка відповідного на провідника** читальні. Зовсім понятию, о наше патріотичне духовенство ніколи не відхилив ся від обовязку бути душею читальні, та й сам нарід радо бачить свого пароха головою читальні, а читальня з головою-парохом на чолі має в громаді повагу. Алеж — нікуди правди діти — досвід учить нас, що не кождий парох, хоч і прихильний справі, має досить енергії, часу, а часом і охоти, посвятити читальні тільки труду, кілька справді часто для нього треба жертвувати, тому бувало у нас часами і таке, що і з так малесенького числа читальень на американській Русі деякі під головуством пароха засіятили ся. Нераз, правда, причиною того бувало брак підготовленя громади на заложеня читальні, однак при добрій волі і старанях можна сю хибу в однім році направити. Всеж досвід учить, що коли місцевий парох не чус в собі певности, що буде міг щиро зайняти ся читальнею, повинен се ясно сказати. Се парохови не уйме чести її прихильности в громаді, противно, члени читальні, коли лиш будуть бачити в ній щирого прихильника читальні, будуть оказувати йому любов і честь, кілька разів будуть бачити його гостем між собою. Не менче важною справою, як винайдеме голови читальні, є добір людей на членів виділу. Виділ читальні, сеж її душа, а як її не має читальня, то вона не буде діяльна, а тим самим не приманить до себе членів. Існуючі вже у нас читальні власне найбільше на тій точці грішать, що до виділу покликає ся людей нераз як найменше до сего спосібних.

При приєднанню членів до читальні пособляти також буде пояснене, що **обовязок члена читальні кінчать ся на його моральнім поведеню і зложеню невисокої членської вкладки**. Наші люди дають ся часто під тим зглядом застрашуванти. Тому кождий вступаючий в члени читальні повинен розуміти, що з хвилею, коли він сповнив сей малий обовязок, від нього читальня більше нічого не жадає, і не має права жадати; патомість він має право користувати ся читальнею,

то значить користати з передплачуваних часописів, журналів та її бібліотеки.

Чим більше помочи і добродійства зазнавати будуть від товариства члени читальні, тим більше громадян згуртує се товариство при собі. Тому власне обовязком виділу читальні є дбати про се, щоби члени читальні відчували користь з належаю до нього. Що належить робити, та що користного заводити в читальни, се тяжко уявити в один шаблон; в кожній нашій громаді суть відмінні відносини і потреби населення, отже тим самим і виділ читальні муєть уживати прицеровлених до відносин в своїй місцевості способів, аби читальня могла стати як найкориснішою для своїх членів.

Дальшою причиною до приступленя в члени читальні буде і нагода в читальни забавити ся. Коли читальня уряджує товариські сходини для забави, коли дає своїм членам веселі хвилі для покріпленя умученого духа щоденною журбою, то тим самим і дає знак, що вона сама живе і що у ній здорові відносини.

Отсе буліб загальні вказівки, яких повинен придержувати ся провідник в громаді, який задумує у ній заложити читальню. Обдумавши в сей спосіб діло а також підготовивши належнито почву під читальню, можна уже забрати ся до самого основаня читальні.

В тій ціли запрошує ся найохотнійши одиначі до якоїсь простірнійшої хати на нараду. Провід в нарадах обіймає значайно найстаріший віком з присутних, як тимчасовий предсеідатель. Сей покликнує секретаря, який веде протокол з отсих перших загальних зборів читальні. По отсих докопечних формальностях предсеідатель уділяє голосу наперед вибраному бесідишкови, який реферує про значіне і вагу про світи і читальні в громаді. По сій його промові забирають інші голос та остаточно піддає ся під голосованє резолюцію, домагаючу ся основаня читальні в даній місцевості. Коли дана резолюція була прийята, тим самим читальня зістала основана. Членом читальні стає кожний, хто обявить волю приступити до читальні і зістане прийнятий виділом. Його обовязком є платити до каси читальні такі вкладки, які ухваляють перший загальний збір читальні; повинен стара-

ти ся о нових членів, а особливо старати ся о ширенє просві-
ти у своїй громаді: остаточно в означених днях збирати ся в
локалі читальні на спільне читанє пожиточних книжок і
письм, як також на наради в справах просвітчих.

Користи, які член має через се, що належить до читаль-
ні суть слідуєчі: він бере участь в загальних зборах і вся-
ких нарадах читальні, забирає на них голос, ставить внес-
ки, голосує, може бути вибраним до відділу читальні, та мо-
же вглядати в рахунки відділу; має право читати книжки і ча-
сописи та всякого рода письма, які находять ся в читальні;
може їх позичати до читаня до дому, під усливими постано-
вленими відділом читальні; взагалі може користати з усіх до-
бродійств і помочі, які відносно до місцевих умовин та ма-
терьяльних засобів читальня зможе уділяти своїм членам.

Другою справою, яка мусить бути порішена на перших
зборах читальні, є вибір відділу читальні. Сей віділ складає
ся з п'ятох членів і двох заступників. Віділ вибирають чле-
ни на загальних зборах. По виборі, чи того самого дня коли
на се є час, чи пізнійше, віділ уконституує ся, то зн. ви-
брані віділові вже самі між собою, вибирають з поміж себе
голову, заступника голови, секретаря, касієра і бібліотека-
ря. Яких людей належить вибрати до відділу про се було
говорено повніше.

Коли читальня зістала уже заснована, коли вибрано її
віділ, обговорено усі найважнійші питання, як способи її ве-
деня, локаль, фонди і т. п. тоді першою зараз задачею віді-
лу є старати ся о відповідні часописи і книжки. Особливу
увагу передовсім повинно звернути ся на книжки, які мають
тревалійшу вартість і обговорюють всяку річ докладнійше,
як часописи. Книжки читають ся також лекше, бо містять
завсїгди річи докінчені і суть вигіднійші до читаня та до ви-
позичуваня. Часописи мусять бути завсїгди в читальні і не
повинно ся їх ніколи випозичати, бо кождий член читальні
хоче тоді коли має пару хвилин вільного часу, вступити до
читальні і переглянути їх і ніхто не має охоти ждати на ча-
сопись так довго, аж хтось зверне випозиччене число. Про-
тивно, книжки можуть йти з рук до рук, від хати до хати. Про-

те кожда читальня муєнь мати у себе певний запас книжок до читаня, або так звану бібліотеку.

Декому може здавати ся, що се страх тяжко заложити бібліотеку. Та воно так страшно не є. Коли виділ читальні є рухливий і добрий, го в короткім часі може призбирати певне легке число книжок, які зовеім вистаїуть в перших починах читальні.

Щоб заложити бібліотеку, на те є дві дороги: старати ся о книжки даром і купувати. В першім разі велику вагу має устна агітація в кругах знакомих. Коли походити і попросити, знайде ся не одна книжка і вплине до нової бібліотеки. Місцевий священик та і не одна інтелігентна одиниця певно не жиють без лектури і певно, коли їх попроєть ся о се, зможуть подарувати новій бібліотеці кілька перечитаних уже книжок.

Певний дохід на бібліотеку приносять дальше складки, збрані при відповідній нагоді, як вечерниці, представлення, балі. Децо даєть ся зібрати і з оплат за вишожігуване книжок нечленам читальні. Рівнож всяке місцеве заномогове товариство пєно що не збідніє, коли рік річно зі своєї каси ухвалить декілька долярів для читальні на закупно книжок: треба лиш вміти о се постарати ся.

Як виходить, то засоби, якими пересічно може розпоряджати читальня на закупно книжок суть не дуже великі. Проте належить купувати найліпші і найконеційні книжки. Передівсєм отже при купованю книжок треба застановити ся, що купувати, аби не викинути даром грошиї. В першій мірі треба на се звертати увагу, аби книжки були добрі і популярні, бо лише такі принесуть користь і будуть для всіх зрозумілі. На научні праці і научні часописи нікода робити видатків: для них, крім інтелігентних і вже відповідними ніколами підготовлених одиниць певно не найдуть ся читачі; а коли і найдуть ся, то не зрозуміють їх і перестануть читати. Деякі читальні, які заложують свої бібліотеки, поновляють власне сей блуд, що закуповують невідповідні для соїх читачів книжки. Видано в декількох случаях навіть і по кількасот долярів, спроваджено такі цінні виданя, як Історія Руси України М. Грушевського, Записки Наукового тов.

ім. Шевченка і т. п. і показало ся, що вони припадають по рохом, бо нема читачів: книжки сі, хоч великої научної стійности, суть незрозумілі, за тяжкі для наших пересічних читачів. І не дивниця: навіть в дуже освічених краях, як Англія Франція і Німеччина, як показує статистика, на 100 прочитаних припадає 60 до 75 на красну літературу, то зн. оповіданя, описи, драми, комедії і верші, а доперва решта, то є 25 до 40 на твори научні. А щож доперва у нас, найтемнішого народу в сімі культурних націй?

Докладну програму, які книжки повинна обіймати читальняна бібліотека у нас, подати трудно. Се головню залежить від загального уровня образования членів читальні, а також не менше муєнь бути причорвлена до місцевих обставин. Найзагальнійше кажучи бібліотека муєла-б складатися: перше з книжок ширшим змістом для всіх читачів; друге, із спеціальних фахових книжок; приміром, если читальня находить ся в околиці фармерській, і більшість її членів є фармери, то тоді в сім другім відділі повинні переважати книжки господарського змісту; коли знова читальня є вміщевости, де більшість її членів робить по фабриках пр. в прядальнях, то і книжки фахового відділу повинні бути відповідного змісту.

Головним відділом в наших бібліотеках повинна бути **белетристика**. Тут належать оповіданя, повісті, казки, верші, комедії, драми. Задачею сего відділу бібліотеки є передовсім заправити початкуючого читача до читаня, і тому тут передовсім муєть бути книжки незвичайно інтересні. Досвід учить, що найбільше зацікавлюють початкуючого читача книжки змісту фантастичного, описи якихсь незвичайних пригід, історичні оповіданя і т. п.

Коли бібліотеку тяжко здобути, то ще тяжше удержати її порядку. А дуже часто трапляє ся таке, що на бібліотекаря виберуть чоловіка зовсім невідповідного: він часто не має понятя про таку звичайну річ, як се, що треба списати книжки і тримати їх під ключем, що коли позичає кому якусь книжку, то треба се записати і т. п. Тому на бібліотекаря треба брати чоловіка письменного, та обутого з книжками. Бібліотекаря, що сам нічого не читав, не потрафить пора

дити другим, яку книжку взяти, стже тим самим він зменшує вплив бібліотеки на громаду і відтягає від ньої людей. Бібліотекар очитаний притягне до бібліотеки навіть найбагуджійших, бо потрафить промовити до них, заохотити їх до читаня, показати їм користи з книжки, а в потребі і самому прочитати що небудь. Він знати-ме також, кєму дати яку книжку, і що в ній можна знайти, та за короткий час навіть і в великій бібліотеці буде обертати ся, як в власній хаті. Бібліотекар мусить бути рухливий і чемний для всіх, хто з ним має до діла. Він мусить бути екрайно справедливий і не сьміє одним робити усе без виїмку, а другим ставити трудности. В бібліотеці мусить бути рівна міра для усіх, для знакомих і незнакомих. Вкінци бібліотекар мусить бути чесний і солідний, так, щоби можна на нього спустити ся і повірити йому без страху ведене бібліотеки.

Крім сих прекмет бібліотекар мусить мати особливо тут, у нас відповідне занятє. яке починалоб йому доволі вільного часу, особливо вечерами, посвятити ся своїому обовязкови. Коли бібліотекар через свою роботу рідко коли може явити ся в бібліотеці, то винозначючі тратить охоту ходити до такої бібліотеки. Точність бібліотекаря приучить і людей до точности і до придержуваня пришеаього часу.

Щоби книжка була придатна до ужитку і можна її легко найти, на те треба її зазначити, затигнути в сине на сталє місце.

Передовсім кожду книжку, яка приходить до бібліотеки треба підписати, щоби було знати, чия вона. Робить ся се через прибіте печатки читальні на відворотній стороні і на послідній стороні. Потім затигає ся книжку в сине, або т зв. катальог. Кожда книжка, яку в сине дає ся в катальог, дістає насамперед відповідне число. Дього нинє ся звичайно на невеликій карточці і наліплює ся на хребті книжки, трохи понизше від горішнього кінця.

В катальог, кромі числа, яке дає ся з практичних зглядів, а передовсім на те, аби знати, де стоить книжка в бібліотеці, вписує ся ще назвиско і імя її автора, дальше доклад

ний підпис заголовка книжки, місце і рік видання. Вигляд звичайного катальогу є такий:

Число	Пазви́ско автора і заголо́вок книжки.	Місце друку	Рік видання	Ціна	Увага.
1	Шевченко Тарас Твори 2 томи.	Львів	1907	\$2.00	Видане Просьв. »Руська Письм.с Куплено дня 5. 1. 1914.
2	Гоголь П. Різдвяна Ніч Оповіданє.	Jersey City, N. J.	1914	20 ц.	Виданє Гов. »Пресьв. в Ам.с
3	Левицький Іван Хмари Повість.	Львів	1914	\$1.50	Дарунок добр. П. н.

Ось такий катальог повинен знаходити ся завжди в руках бібліотекара і до нього він мусить вписувати в поданий спосіб кожду нову книжку, яку набуде бібліотекар. Отсей катальог є неначе показником маєтку читальні, а разом дає ясний образ розвитку і зросту читальні.

Крім сего, так сказати-б урядового катальогу, бібліотекар мусить зладити другий, підручний катальог для вишочаючих. Його найліпше робити вже не після урядових чинсел, то зн. так, як книжки приходять до бібліотеки, але після азбуки, то є, коли до книжки вписує ся книжки після імені автора. До сего бере ся грубушу, лінійовану книжку і ділить ся її на кілька відповідних частин. Перша часть малаб заголовок: »Поезії«, друга: »Повісти і оповідання«, третя: »Драматична література«, четверта: »Твори научні«. Се робить ся на те, що бкождий, хто хоче винайти якусь книжку з відповідної галузи літератури, не потребував тратити час на перегляданю цілого катальогу; він переглядає лиш той відділ, з якого хоче вишочити книжку. В кождім з чотирох повисних відділів ділить ся картки в той спосіб, що на кождій з гори вписує ся за порядком букви азбуки. Книжка ч. 1.. з головного катальогу поміщує ся в відділі 1-ім підручно

го катальогу і то на сторінці, на якій з гори знаходить ся буква »Ш«. В підручнім катальозі затыгає ся сю книжку трохи в відмінний спосіб, іменно так:

Назви́ско автора	Заголо́вою книжки	Мі́сце, рік вида́ня	Сторі́н друку	Чи́сло книжки
ШЕВЧЕНКО ТАРАС	Твори, Поезія.	Львів 1907	Чи́сло книжки	1

Дальшу порядкову книжку з головного катальога засягає ся знова у відділі другим, під буквою »Г« в той самий спосіб:

Назви́ско автора	Заголо́вою книжки	Мі́сце, рік вида́ня	Сторі́н друку	Чи́сло книжки
ГОГОЛЬ Н.	Різдвяна піч. Оповідань	Л. С. Н. 1844	94	2

Слідуючу книжку затыгає ся в тім самім відділі, але вже під буквою »Л« (Левицький Іван), позаяк є се повість.

Коли приміром до бібліотеки наєніє книжка, у якій виступають названі особи і розмавляють на переміну з собою, то се знак, що сю книжку належить вже затыгнути в третім відділі, позаяк се є або драма або комедія. І знова її затыгає ся на сторінці з тою буквою, на яку зачинає ся імя автора. В такий спосіб зладжує ся підручній катальог, який повинен все лежати на столі в читальни, і з якого члени вибирають собі книжки.

Бібліотеки по читальнях сповняють донева тоді свою задачу, коли вишкопчуають як найбільше книжок. Тут залежить дуже много від бібліотекара. Він з'єднує людей, заохочує їх до читання, радить які кому брати книжки. Книжки в яких позичає ся книжки, повинні бути вибрані так, щоб не переикаджати бібліотекареви в його звичайнім заняті і були приступні для як найширшого загалу. Найліпше вишкопчати книжки в неділю, зараз по Службі Госкій, а в зимі, то ще й в якійсь другий день в тижні, вечером.

Щоби знати хто випожинив і які книжки, то бібліотекар мусить вести ще і третю книжку: »Спис випожичаючих«. Ця книжка є незвичайно проста і не вимагає великої праці. Є кілька взерів після якої її ведеся. Та для наших читалень, де число членів школи не є дуже велике, найпростіший є слідуєчий спосіб. Кождий чоловік, який випожичає з бібліотеки якусь книжку, дістає в »Списі випожичаючих« окрему сторінку, на якій в горі виписує ся його імя. Взорець ведення »Спису пожичаючих« був би такий:

Заг. назва книжки	День випожичення	День віддант	У вага.
Шовченко Тарас Поезії.	15 січня 1911	1 лютого 1914	
Франко Іван Панські жарти.	1 лютого 1914	1-го мая 1914	Заплатив 25 п. каря

і т. д.

Додати ще треба, що аби бібліотека вела ся взірцево, мусять ще бути певні якісь правила, яких мають придержувати ся пожичаючі. Сі правила повинні находити ся виписані читким шрифтом на кількох картках в читальни, на виднім місци. Які сі правила мають бути, се вже залежить від головного виділу читальні. Та про одно правило не вільно ніколи забути: що книжки випожичає ся лиш на протяг якогось стало означеного часу; хто-б передержав книжку довше, як на се позволяє правило, сей мусить заплатити якусь означену кару. Сю кару записує ся в рубриці Увага в »Списі пожичаючих«.

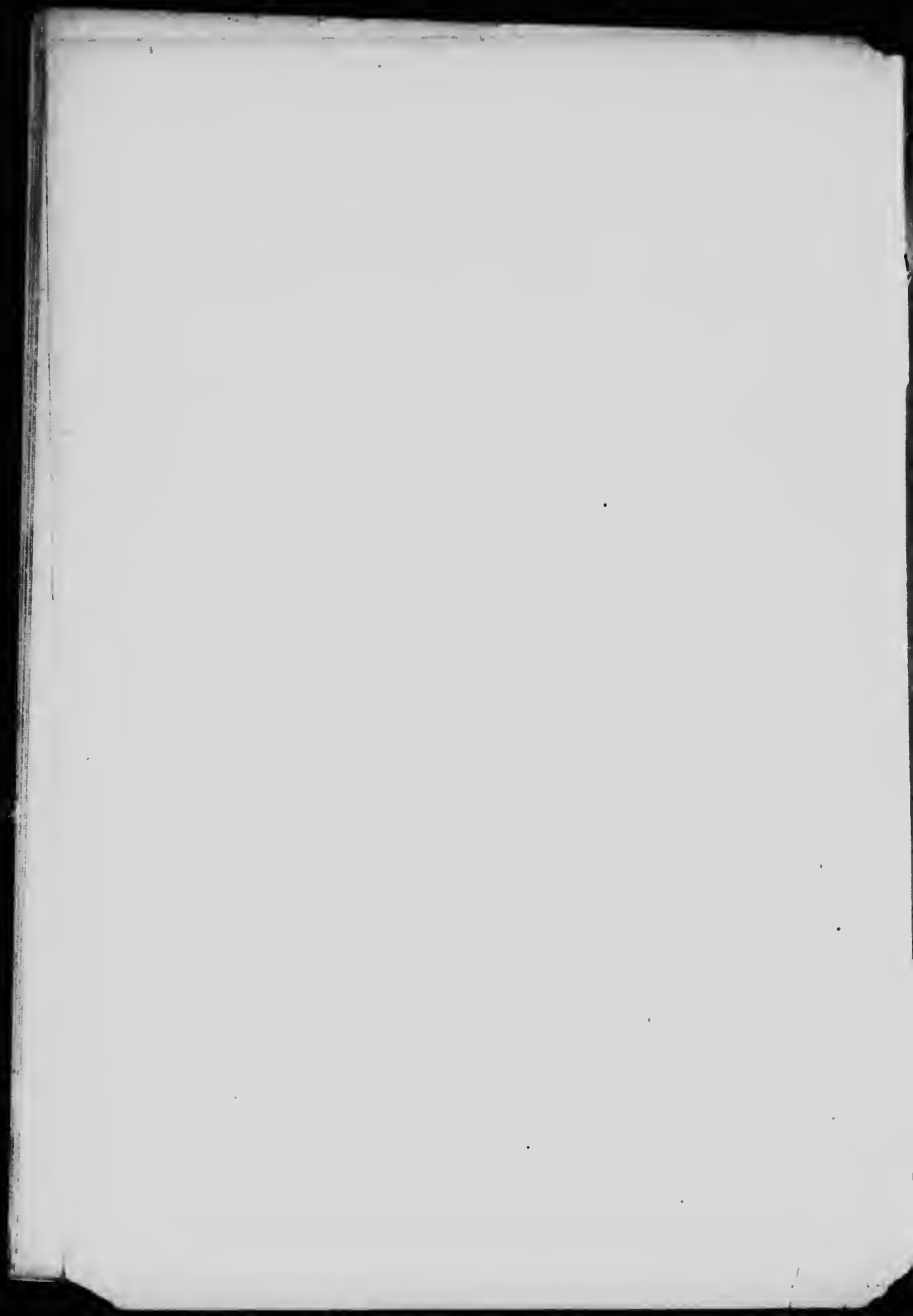
Дальше, пожичаючий ручить за визначену книжку, і мусить її звернути в добрім стані; загинати роги карток, слини ти папір при перевертаню карток і мазати книжку олівцем, мусить бути строго заборонено. Книжку пожичаючий не сьміє відпожичати другим. Такі і тим подібні постанови не зашкодить виписати окремо на особнім аркуши, на яким кождий позичаючий має покласти свій підпис, на знак, що знає

про повнещі постанови, щодо вишожичуваня. Такий аркуш з підписами переховує бібліотекар у себе.

Наприкінці ще раз підносимо знатиском, що кожда читальня і бібліотека мусять стояти осторопъ від активної, партійної політики. Задачею читальні є ширити просвѣту серед народу, а не мішати ся до партійних спорів, не обставати лиш за одною стороною, або за ньюю агітувати. Через противне поступованє повстає серед членів незгода і багато людий инших поглядів зневірює ся в читальню, а що більше, в багато случаях тратить навіть охоту до всякої дальшої просвѣти.

Так само не повнна ані читальня ані бібліотека мішати ся в релігійні справи або церковні, парохіяльні роздори. Такі церковні роздори викликають пристрасну борбу і найбільше шкодять розвоєви читальні. Можна сміло сказати, що читальні, які вмішують ся в усякі партійні чи релігійні спори, принєсять народови не пожиток, а лиш шкоду, і то нераз дуже велику. Читальня і бібліотека мають служити лиш справі просвѣти і науки а просв. і науки не знають нїяких партій. Лиш зовсім безпартійно ведєна читальня і бібліотека можуть сповняти свою задачу: ширити світло знаня і науки серед нашого народу.

А. Ц—кий.

ЯК ПОВСТАЛО ПИСЬМО.

У різних народів оповідають різні байки про повстання письма.

Після хінських вірувань винайшов письмо Фогі, що перший став ширити освіту в Хінах. В Індіях кажуть, що видумав письмо бог Фан, т. є. Брагма. Мексикани признають винахід письма богови Кетсалькоатлеви, який був також. опікуном рільників і руди (гірництва). Вавилонські перекази подають, що письмо винайшов Оанн, пів-чоловік а пів-риба; в день перебував він на суші, і учив людей всяких наук і штук, а нічу жив у воді. Египтяни уважають за винахідника письма Тгавта, а рівночасно кажуть, що він винайшов мову і всі науки, учив приличности і товариськості в зносинах з людьми, розповідав про розміщене звід на небі та учив музики. Рунове письмо для народів північної Європи мав винайти великий бог Одін.

Як бачимо отже всі перекази годять ся в тім, що письмо видумали боги або якісь незвичайні люди, які в різних напрямках ширили освіту між народом. А містить ся в тих переказах та одна правда, що з'явилось письмо тоді, коли явила ся й освіта а зі сторони тої розвиває ся і воно.

Історія учить нас також, що з упадком освіти упадало й знане письма, часом дуже навіть поширене. Подібно стало ся в Мезопотамії, де край зовсім опустів, а народ збіднів. Нинішні бідні, обідрані настухи того краю не мають поняття про значіне тих численних знаків, що вирила чиясь рука по стіпах святилищ та високих стовпах, що сторчать в пустини серед безмежних муровищ. А пізнійше з тяжким трудом відкрили учені дослідники значіне тих знаків та зрозуміли то письмо (клинове), колись дуже поширене в тих краях. Не інакше було й деінде.

Не всі одначе письма витворили ся в однаковий спосіб:

одні з черток або карбів, інші з гузів, а ще інші — з образів. Нераз витинає господар, що стоїть при молотьбі, ножиком по вимолоченій копі карб на боці своєї гранчастої палиці. В той спосіб числить він свої вимолочені копи. Не раз рубачі, що хотять запам'ятати собі в лісових нетрях найліпшу дорогу або стежку, натиноють сокирою пні дерев, що ростуть здовж того шляху. Що каже нам се? Саме те, що людська пам'ять є слаба і що треба їм конечно якоїсь помочи; радять отже собі люди в тих випадках, як лиш можуть і уміють.

Так, як той господар або ті рубачі, радили собі люди вже багато-багато тисячів літ передше, коли треба було їм запам'ятати якусь скількість або місце, або мати добрий знак дороги, або осторогу перед якоюсь небезпекою і т. п.

З того отже бачимо, що навіть звичайнісінькі знаки служать чоловікови не лиш на се, щоби щось затьямити, але також до взаїмного порозуміваня. З тої причини люди вже з давних часів поліпшували ті знаки та побільшували їх число. Праця в тім напрямі наводила їх на щораз інші та ліпші здобутки. Так витворювали ся різні письма.

Руна або **рунове письмо** витворило ся з найбільш звичайних знаків. Уживали его народи північної Європи, т. є. Германи і Слов'яни. З початку були то лише карби або черти прямі й скісні, чертки получені під якимсь кутом і т. п. На сам перед мусів бути лиш один знак, потім два, три, чотири і що раз більше.

Тому що деякі знаки рунового письма були дуже подібні до латинських і грецьких букв, думали, що руна витворила ся з латинського і грецького письма. Так одначе не є, бо в руновім письмі навіть порядок в азбуці є инший, як в грецькім або латинськім письмі.

Після переказів перші, що уживали рунового письма, були жреці (св'ященники). Вони уживали його до релігійних цілей, як чародійських знаків. Крім того висловлювали вони ним деякі людські понятя, предмети з'окруженя, а також звук. Рунів уживали також до означеня якогось числа та різних пір дня. З сполуки знаків треба було пізнавати, про що вони говорять, -- не дивно отже, що й тодішне письмо було дуже труд-

не і розуміли його лиш такі учені люди, як жреці. Відразу читати рунове письмо не можна було. Треба було його якось відгадувати.

Часом, щоби не забути, що маємо щось зробити, вяжемо собі на хусточці гуз. Для когось іншого такий гуз не має ніякого значіння, але нам пригадує на обов'язок, або якусь обітницю, про яку моглиби забути. З того гуза при помочи пам'яті, відчитуємо, що маємо зробити.

У старинних Хіншів такий гуз багато тисячів літ перед Хр. мав ще більше значіння. У них спосіб вязання тих гузів на ланку або шнурку не лише пригадував на щось, але був одним з средств, яким порозумівалися ті, що посилали собі такі шнури з гузами.

Письмо гузове.

Один саме вязав ті гузи в відповідний спосіб з якоюсь означеною думкою, а другий відгадував з тих гузів его волю-бажання.

І хоч який то ще примітивний спосіб порозумівання, то все таки один з ліпших. Було то отже гузове письмо. Про хінське гузове письмо маємо одначе тільки згадку у деяких дослідників хінської старини. Подибуємо сліди такого письма і у деяких європейських краях.

Приміри гузового письма найшли її в Америці, передовсім в державі Перу. Надібали там шнури з гузами і при помочи тамошніх мешканців удалося відгадати їх значіння.

Шнур такий виглядає так: на головний шнур грубий навіязуєся тонші шнури попередні, пов'язані в гузи в різних місцях, в різнім віддаленню від головного шнура та від себе, дальше барва шнурів має повне з гори означене значіння. Як пр. означували стан війська — на першій шнурку поперечним умбулавами і т. д. Особні грубіші гузи означували провідників. В той і подібний спосіб висилали военний звіт з поля битви. Як на шнурах треба було означити число пр жовнірів, то звичай-

ний гуз мав значіне десятки, а скільки було десяток, тільки було й таких гузів; гуз подвійно вязаний значив 100, потрійно 1000, і т. д. Червона барва шнура значила золото, біла срібло,

Рисунок в середині — се образове письмо вирізане на слоневім зубі.
По обох боках письмо рунове.

зелена збіже і т. п. В кожній знова оселі були навіть урядники, що занимали ся навязуванем гузів, т. є. писанем і відчитуванем присланих гузів.

І хоч тепер в тих краях поширила ся вже європейська о-світа і письмо, то все таки звичай вязаня гузів зберіг ся ще й досі по деяких околицях між пастухами. Нині ще значать вони гузами число своїх черед і важнііші події з пастирського життя, а до того мають вже певний устелений порядок. І так пр. на першім шнурку значать число коров, на другім волів, на третім телят, дальше овець і т. д. на інших знова шнурках зна-

бу-
ійно
бло,
чать число убитої звірини, на ще іншим скількість зужитої со-
ли і т. п. Інший знова шнурок є неначе касовою книгою дохо-
дів, де є докладно означена скількість молока, добуваного ден
но сира, вовни і т. д.

Ліпші, чим чертка або гуз, є образки.

Як бачимо намальовану на дверях склепу голову цукру,
пачку свічок і т. п. то знаємо, що в тім склепі можна купити
ті річи.

Часть старинної книги Єгиптян,
писаної гієрогліфами на
палірусі.

Нагробник з письмом
образовим.

и,
ем
о-
й
и
и-
о.
а
-
Був отже час в давній давнині, що в Єгипті, Хінах і Мек-
сику уживали до порозуміння образців, які кождий міг лось
начеркнути навіть по дуже короткій вправі. Із того образка
можна було легше вже додумати ся, що саме хто хоче вислови-
ти, чим з яких інших знаків.

Єгипет вже від давна є «краєм чуда», славний з урожай-
ности, старинної осьвіти і величезних будівель. Томуто учені
дослідники бажали дуже відчитати єгипетське письмо, що по-
криває стіни майже всіх величезних будівель та безчисленних
пам'яток а також богато книг, що зберегли ся до наших ча-

сів. Додумували ся саме, що в тих письмах є величезні скарби людської думи, людського знання.

Відчитане одначе тих письм було дуже трудне. Єгипет переживав найріжнійші історичні події, мав багато всяких володарів, а під їх впливом упадало зовсім знане старинного письма. Найновіші покоління не знають і не розуміють зовсім, що писали їх предки через багато віків. Письмо і ріжні пам'ятники стали для них річю чужого, незрозумілого та повного якоїсь тайни.

Аж в XIX. ст. змогли люди усунути бодай трохи ту мраковину, що окружала письмо та всі старинности Єгиптян якоюсь такою незрозуміlostю. Початок до того дав похід Наполеона I. до Єгипту 1799. р. З ним разом пустили ся в дорогу й європейські учені, щоби провідати та описати ту країну. Тоді найшли одно й то саме письмо, написане двома мовами, а саме староегипетською — гієрогліфами, новоєгипетською — гієратичною та грецькою азбукою. Знали ті учені добре мову грецьку і саме при її помочи удало ся їм уложити єгипетську азбуку та розібрати бодай трохи староегипетську мову.

Початок єгипетського письма сягає найдавніших часів, бо стрічаємо його вже на єгипетських пірамідах, які збудували кілька тисячів літ перед Хр. І є там письмо не лиш образкове, яке називали Греки гієрогліфами, але також й більш розвинене т. зв. гієратичне письмо. Будову пірамід, яку ще нині подивляють люди, мусіла богатых віків попередити праця над розвитком культури, якої початки сягають делеко-далеко в темну для нас минувшину. Давно тому перед збудованем пірамід мусили витворити ся гієрогліфи і розвивати ся щораз більше, заки єгипетський народ став такий просвічений, що міг будувати такі будівлі, як піраміди та покривати їх цілі гієрогліфічним та гієратичним письмом. Розуміли ся на тім письмі початково лиш єгипетські жреці та уживали его до написань на нагробках, та пам'ятниках та по стінах їхніх сьвятинь.

Гієрогліфічні знаки значили передусім предмети, потім поjęcia і звуки, а саме одні самозвуки, а другі співзвуки. Були й інші знаки, що описували ще даний предмет, пр. кільце довкола якогось імени значило королівське імя.

Були знаки й на числа, але ті витворили ся з гієрогліфів. Писали від правої руки до лівої, або від лівої до правої. З якоїж сторони треба зачинати читати, вказувати твари фігур, що були все звернені нею до читача.

Письмо, що служило до скорого писаня, було саме письмо гієратичне, яке розвинуло ся безпосередно з гієрогліфів. Були то звичайно значки подрібні до образців, які мали представляти бажані предмети.

Коли в Єгипті розвинула ся торгівля і промисл, треба було писати багато листів, а до того гієратичне письмо ще було за невиконане, скорочено отже ще його, щоби можна було ще легше і скорше писати і в той спосіб розвинуло ся людове письмо народне. То письмо одначе обнимало лиш самозвуки, а дуже мало співзвуків.

Кожному відомий є вигляд хінського письма. Бачив его з певністю на пачках від чаю, а у нас в Америці на карточках, ще видають хінські прачкарні.

Хінці не пишуть по поземних лініях, але рядками з гори на долину, а рядки читає ся від правої сторони до лівої

Письмо те розвинуло ся з старого образкового письма, яке винайшли мабуть близько 3000 літ перед Христом. Деякі знаки є подібні до єгипетських гієрогліфів, або й такі самі, або мають подібне значіне. Тому ту думають, що те письмо прийшло до Хін з инши країв.

В першій письмі не було стільки богато знаків, як тепер, а ті знаки означали якісь предмети. Пізнійше для висказаня якихсь предметів получено деякі знаки. Так приміром сонце з місяцем значили блеск, малюнок птаха, а побіч него ноти — спів, вода і вид ока — слезу, жінка з дитиною — любов і т. п. Деякі знаки наслідком иншого положеня набирали знова иншого значіня. І так чоловік звернений тварю до землі значив трупа.

Початкові образки були ще й прикрашувані. Пізнійше одначе богато скоротили і відкинули непотрібне. Один з хінських володарів казав навіть сам ученим скоротити письмо, а скорочене вирізьбити на таблицях марморових, щоби з них

всі, кому треба було, научили ся того скороченого письма. І подібне повтаряло ся нераз.

Тому то Хінці мають різне письмо з різних часів. І так важніші документи пишуть письмом давнішим, більш прикрашеним, а до повістей і листів уживають новішого, побіжнішого письма.

На зміну виду письма впливали також матеріяли, яких уживали до письма. Чоловік шукає все і всюди вигоди. Як писав долітцем на камені або на дереві — то вигідніше було йому черкати лінійки прямі, острокінчасті, а коли малював букви або писав пером, вигідніше було для нього черкати ті знаки округлі. Тому то й вид хінського письма дуже змінив ся, як стали уживати до писання місто заостреної тростини, звичайного пера і чорнила та писати на папері.

Та все таки дуже ще нерозвинене хінське письмо, про що свідчать словарі хінські, у яких находимо більш 44½ тисячки знаків. Ті знаки ділять Хінці ще на відділи, з яких одні обнимають предмети, що підпадають під наші змісли, другі є для означеня відорваних понять, як любов, спів і т. п., інші знова для означеня числа і т. д.

Діти Хінців учать ся з букварів, в яких є знаки тільки для найголовніших понять, але й тих є дуже багато. Про те вже говорить сам заголовок букваря »Книга тисячки слів«. Через те діти дуже мучать ся, заки те все вивчать. І наука не обмежує ся лише на тих знаках, але учать читачи і писати інші трудніші знаки. Буває таке, що часом дуже учений чоловік не знає всіх знаків і, коли читає якийсь твір, то від часу до часу мусить користувати ся все словарем.

Дуже важним і пожиточним для людськості винаходом був винахід звукового письма. Початки того письма вже можна найти в рунах, гієрогліфах і інших письмах, але вони були ще дуже помішані зі знаками для предметів і понять.

Звукове письмо мали винайти Фенікійці. Вони й перші уложили азбуку т. є число букв потрібних до писаня слів. Звукове письмо відоме їм було вже 1,500 років перед Хр. Деякі одначе учені кажуть, що звукове письмо винайшли Єгиптяни,

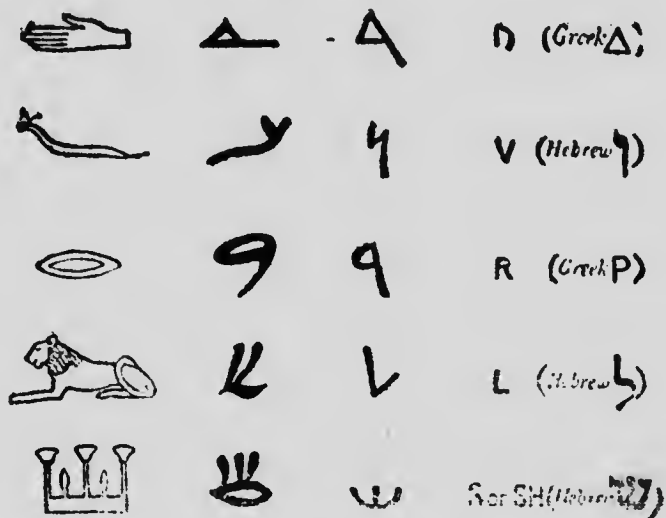
а Фенікійці лише переняли від них та поліпшили.

Винахід звукового письма приніс незвичайні користи чоловікові. Передусім дав змогу усім, хто лиш має охоту, навчити ся читати і писати.

Перші знаки звукового письма витворили ся безперечно з рисунків деяких предмтів. Возьмім примір з жидівського. Б, »Бет« значить по гебрайськи дім. Буква латинська В мала з початку вид двоверхового дому без даху, а такі доми будували давні Жиди. Як стали люди писати скорше і для полекші заокруглювали букви, то й витворила ся теперішня латинська буква В, а наша В.

Тепер видає ся нам такий винахід цілком звичайний, а преці минули тисячі літ, заки люди прийшли на ту думку. Від Фенікійців переняли той спосіб писаня Жиди і витворили гебрайське письмо. По гебрайськи списав також Мойсей 10 заповідий Божих на двох таблицях. Гебрайським письмом були написані також сьвяті книги Старого Завіта.

З початку уживали люди лише співзвуків, а самозвуків треба було додумувати ся. Тому одначе, що то робило вели-

Перший прямовісний стовпець — єгипетські гієрогліфи, другий — також єгипетське, але упрощене письмо; третій — фенійське письмо, — послідний — латинське, грецьке і єврейське письмо.

кі трудности, вставляювано межі самозвуки, або побіч них, різні знаки, як точки та чертки а в VI. в. по Хр. винайшли осібні знаки і для самозвуків. Побіч давного — гебраїського письма квадратного, якого уживають тепер до друку, розвинуло ся по винаході друкарської штуки осібне письмо до щоденної кореспонденції. Те бачимо тепер у всіх народів. Побіч азбуки до друку мають азбуку до писаня.

З Азії перейшло фенікійське письмо до Європи і приняло ся наперед в Греції. Греки дещо змінили єго та надали крашній вид. Від тепер звукове письмо поширює ся в Європі щораз більше, а передусім коли прийняли його Римляни. Римляни, приноровлюючи грецьке письмо до своєї вимови, заокруглили його ще більше і в той спосіб уворила ся латинська азбука. За свого правління в цілій середущій Європі, північній Африці та західній Азії розповсюдили також своє письмо, якого тепер уживає більша часть Європи.

В другій половині IV. в. по Хр. винайшов єпископ Готів Ульфїяє письмо готийське. Він перший перевів біблію на свою рідну мову та списав той перевід новою азбукою. Як взір до своєї азбуки уживав Ульфїяє грецької азбуки.

В Мезопотамії в Азії, над ріками Евфратом і Тигром були колись в давній давній краї незвичайно урожайні та багаті, нині однак по більшій часті пусті. Мешкали там могучі народи Ассирійці та Вавилонці, а їх королі володіли в великих столицях, Нініві та Вавилонї. На схід від них мешкали Меди, які були у ярмі Персів. Там в Мезопотамії витворило ся инше письмо, яке прийняли лише всі згадані народи.

То письмо мало властиво лиш один писарський знак — клиш. Величина клишів, їх число, напрям і положене зглядом себе мало всїляке значіне. То письмо зі згляду на його вигляд назвали клишовим. Воно було вигідне до різьби написів долами на стїнах, а передовсім в Мезопотамії, де різьблено написи в мокрій глині на спосіб цегли, яку опісля випалювали. До писаня одначе листів і якихсь інших письм письмо те не надавало ся, тому мусїло уступити перед багато догіднішим до того письмом фенікійським.

В другій половині IX. віку по Хр. винайшов словянське

письмо словянський апостол Кирило. Називали то письмо глаголицею. Св. Кирило ширив християнство в словянських землях разом з своїм братом св. Методієм. Як латиш пізнав добре словянську мову, забажав перевести біблію на мову народа, який навернув до християнської віри. Грецька азбука одначе не вистарчала на віддане всіх звуків словянської мови, тому апостол сам уложив нову азбуку і разом з віров ширив її між словянськими народами.

Кирило помер вже 869. р. в Римі, а Методій працював далше для тої самої ідеї і 871. р. охрестив князя Болгароя І.

По смерті Методія 885. р. не удержав ся словянський обряд межі західними Словянами. Наслідник Методія, Горазд, опустив моравську державу та пішов до Болгарії, вже передше наверненої на східний обряд. З Болгарії ширив ся той обряд і письмо далше межі Словянами, що лишили ся при східній церкві. Церковні книги списали тоді новим письмом словянським, кирилицею, яке уложив болгарський єпископ Климентій.

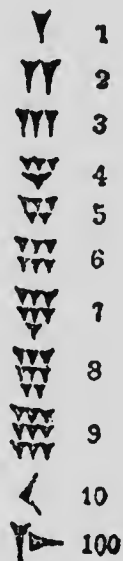
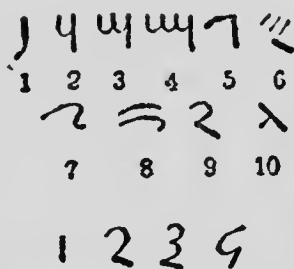
Кирилицю прийняли майже всі народи словянські, які признали обряд грецький. Глаголиця задержала ся лише в деяких католицьких церквах в Істрії, Кроації і Далматії. Росіяни прийняли були кирилицю, але Петро Великий казав то письмо 1704. р. ще скоротити і приновити до латинського письма. Переробили тоді не лише друковану азбуку, але також й писане письмо, гражданку. І ту змінену азбуку, прийшло багато народів словянських між иншими почасти Українці, Серби, Болгари і и. Румуни послуговували ся також до недавня тим письмом, аж в останніх часах прийняли латинську азбуку.

У західних Словян, як Чехів, Словаків і Польків запровадила католицька церква при помочи клеру латинську азбуку. Латинської азбуки уживають ще Англіїці, Французи, Італійці, Еспанці і почасти Німці. Німецького письма уживають ще Німці, Шведи і Данці. Греки пишуть свом давним письмом, Турки арабським, а Жиди по части своїм старим гебрайським.

Взагалі на богатство письм впливає богатство мов на світі, яких є коло цілої тисячі.

З розвитком письма втворилися з часом цифри, то є знаки на означення чисел. Єгиптяни значили цифри гієрогліфами, а потім відповідними знаками гієратичного та демотичного письма. Один приміром значив в гієрогліфах прут, п'ять — голуб і т. п. В клиновім письмі один клин значить — один, два клини — два і т. д., десять — два клини, отримані з собою під кутом отвореним на право. Хінці мали інші знаки на цифри в своїм стариннім письмі, інші купецькі цифри, інші наукові. Старинні цифри є вже більше скорочені, писали їх рядами побіч себе і вставляли в них zero (0). Походять они мабуть з Індії. В наукових цифрах значила одна чертка без огляду на її положення один, дві-два і т. д. Zero — було то мале кільце і був уклад десятковий.

Жиди уживали до означування чисел — букв своєї азбуки; так само також робили Греки. В римських цифрах чертки побіч себе поставлені, або скісні або також перетинаючіся на хрест значили числа від 1—10. Велике латинське Л значить 50, С—100, Д 500, а М—1,000. Через відповідне отримане тих

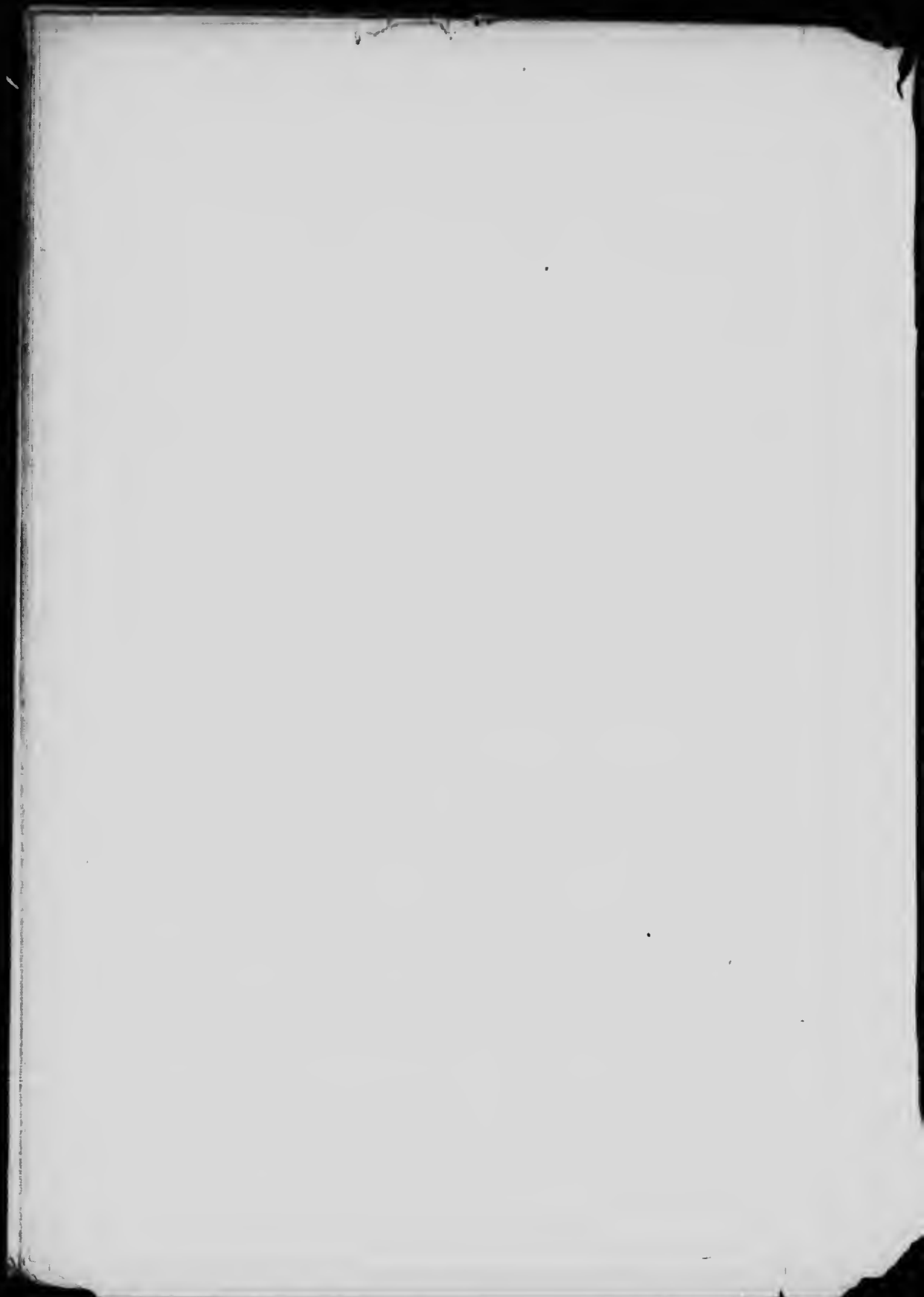
Єгипетські гієрогліфи.

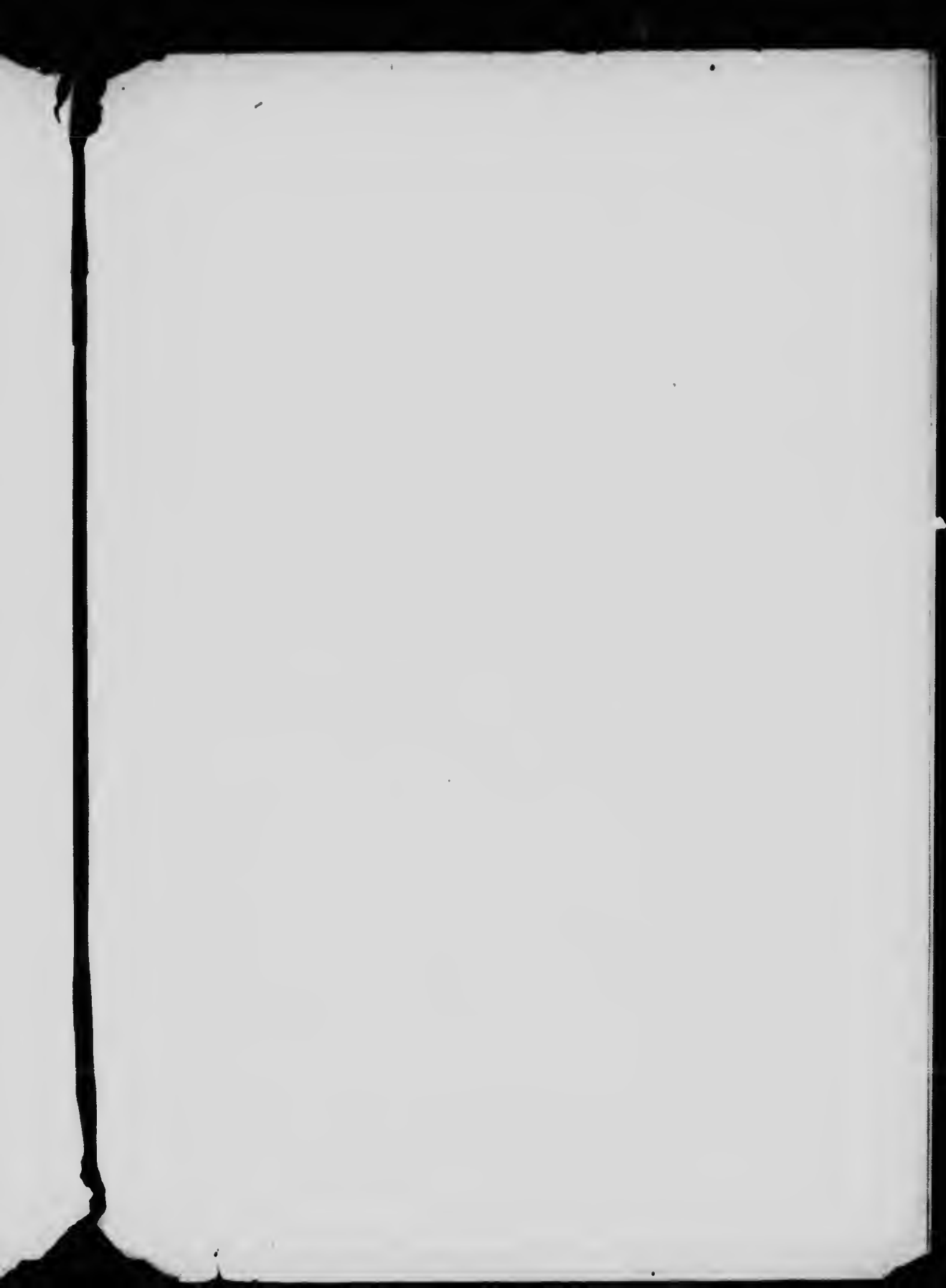
знаків одержуємо кожде довільне число. Тих цифер ще й тепер подекуди уживають в Європі.

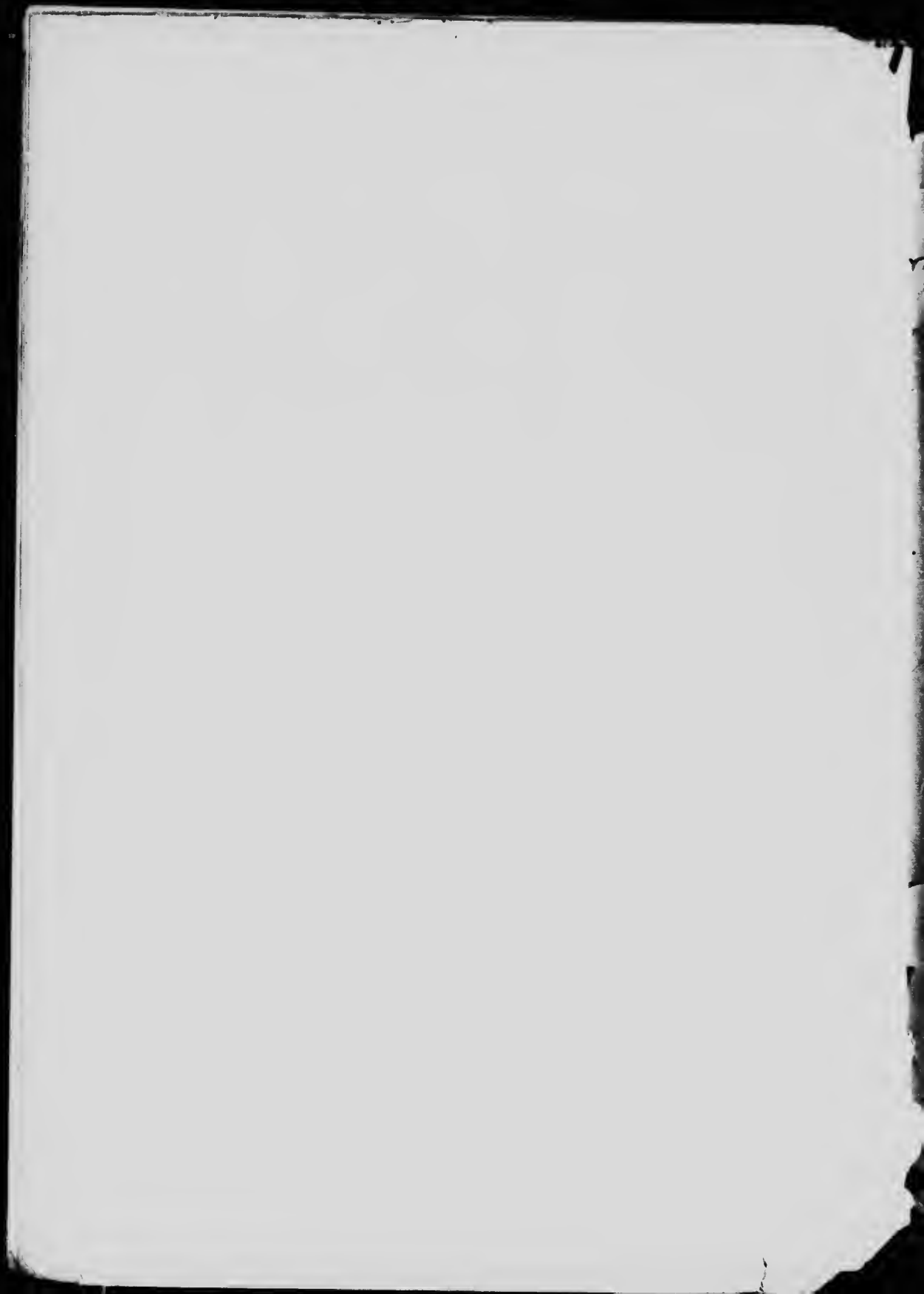
Цифри, яких тепер загально уживають, звуться арабськими. Походять вони з Індії, але прийняли їх і поширили Араби.

Арабських цифр є лише десять і вони вистарчають до означення якогонебудь числа. Впровадили їх в Європі ще в XI. в., але стали уживати їх загально в XII. в.

Найважійшу прикмету мають арабські цифри в тім, що мають zero. Саме тоді можна вже було надати значіне цифрам після місця, на яким стояли, бо на місцях, де не було ніякої цифри вставляли zero. В той спосіб розвинувся її десятковий рахунок.

Про полові справи.

Книжочка лікарська котру кожний повинен перечитати і навчитися деякого пожиточного для свого життя. — Ця книжка кождому придатна. — Ціна..... 30ц

Полтавнин Лінарський. — Ціна..... 20ц

З Життя Первісного Чоловіка і Сучасних Дикунів. — В. Лункевич. — Переклала Олена Охримович-Залізнякава. — З 23 рисунками в тексті.

Вже сам заголовок книжки каже сподівати ся, що говорить ся там про дуже цікаві річи, бо і хтож не цікавий знати, як жили наші прародичі або й теперішні дикі люди, про яких такі дзвонять кождий чує ще в дитинстві. Книжочка поділена на три чотири розділи, а в кождім з них говорить ся про якусь иншу сторону життя наших поселенців або теперішних дикунів. До кождого розділу додано кілька образків, які пояснюють ще ліпше то, що написано. — Ціна 25ц

Житє. — Написав Гнат Хоткевич.

Книжочка не велика, написана однак дуже цікаво і легко. — Що таке житє? Питанє легке а так трудно на него відповісти. А прецінь нема місця на землі, де бн не було ніякого житя. Чи підете на далеку північ, в царство вічних снігів та ледів, чи до згорілих під сонцем пустинь полудня, де на тисячі миль нема каплі води, чи підіймете ся на високі, найвищі на землі гори, чи спустите ся на яку тільки можливо глибину — всюда знайдете житє. — Питанє: що таке житє? — Ціна..... 15ц

Поміж Землею а Небом. — Написав Микола Чайковський. Автор приступно розвідує про найважійший здобуток людського розуму, про завойованє людиною воздуха. На вступі дає загальні відносини про літання взагалі: длячого одні сотворіли літають а другі ні, про воздух і воздушні тіла, як літають птиці, різні роди приладів до літання. В кінці говорить про балони і літаки себто машини до літання. Численні ілюстрації улекнуть зрозуміне прочитаного. — Ціна..... 10ц

Важнійші Права Канади. — Зібрані для українських фармерів і робітників. — Ціна..... 35ц

RUSKA KNYHARNIA
848-850 Main St. Winnipeg, Man.

„КОБЗАР“ Т. Г. Шевченка

Наказом Руської Книгарні вийшов КОБЗАР, передрун видана Тов. Просвіти у Львові.

»КОБЗАР« Т. Г. Шевченка. — Вага Шевченка і в історії українського і в історії загально людської думки безмірно велика. Він перший поставив українське письменство в рівень з письменством других народів і звернув на него увагу всего культурного світа; а виступивши борцем за права і волю пригнобленого люду, за правду і справедливість він своєю поезією прислужив ся і загально людському поступови. Вплив поезії Шевченка помітити можна і в чужих письменствах, а в своєму рідному він сплюднв цілу школу письменників.

»Кобзар«. — 560 сторін в 53 гарних образках і портретом Т. Г. Шевченка в двох томах..... \$1.50
в гарній оправі..... \$2.00

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека у 24-ох Книжках.

Хто любить поезії нашого великого поета Т. Г. Шевченка, нехай купить собі всі 24 тих гарних книжок за такі гроші а не пожалує. — Ціна..... \$1.50

1. Причина. — З 2-ма малюнками і портретом
2. Катерина. — З 3-ма малюнками і портретом.
3. Тополя. — З 1-м малюнком і портретом.
4. Гайдамани. — З 15-ма малюнками і портретом.
5. Черниця Марія. — З 1-м малюнком і портретом.
6. Утоплена. — З 1-м малюнком і портретом.
7. Гамалія. — З 1-м малюнком і портретом.
8. Сова. — З 1-м малюнком і портретом.
9. Єрети або Іван Гус. — З 1-м малюнком і портретом.
10. Незольник. — З 2-ма малюнками і портретом.
11. Наймична. — З 2-ма малюнками і портретом.
12. Відьма. — З 1-м малюнком і портретом.
13. Книжна. — З 1-м малюнком і портретом.
14. Москалева криниця. — З 1-м малюнком і портретом.
15. Варнан. — З 1-м малюнком і портретом.
16. Татарівна. — З 1-м малюнком і портретом.
17. Марина. — З 1-м малюнком і портретом.
18. Сотнин. — З 1-м малюнком і портретом.
19. Петрусь. — З 1-м малюнком і портретом.
20. Тарасова ніч. — Іван Піднова. — Перебендя. — З 2-ма малюнками і портретом.
21. Русалка. — Ян би тоб цовело ся. — З 2. мал. і портр.
22. Назар Стодоля. — З 2-ма малюнками і портретом.
23. Збірник дрібних віршів. — З 7. малюнками і портретом.
24. Збірник дрібних віршів, про Україну та нозацтво. — З 4-ма малюнками і портретом.

Ціна всіх 24-ох книжок лише..... \$1.50

Портрети Т. Шевченка по..... 25ц., 50ц., і по \$1.00

Візд Богдана Хмельницького до Київа..... \$1.00

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.

